

20 21

FACTSHEET: ALGEMEEN

Universiteit Gent

https://res.cloudinary.com/grohealth/image/upload/f_auto/fl_lossy,q_auto/v1583766561/DCUK/Content/Stock-879044034.jpg

INHOUD

PAG.02

01

INTRODUCTIE

PAG.03

02

WAAROM DIT
ONDERZOEK?

PAG.04

03

DOELSTELLINGEN

PAG.05

04

ONDERZOEKSVRAGEN

PAG.06

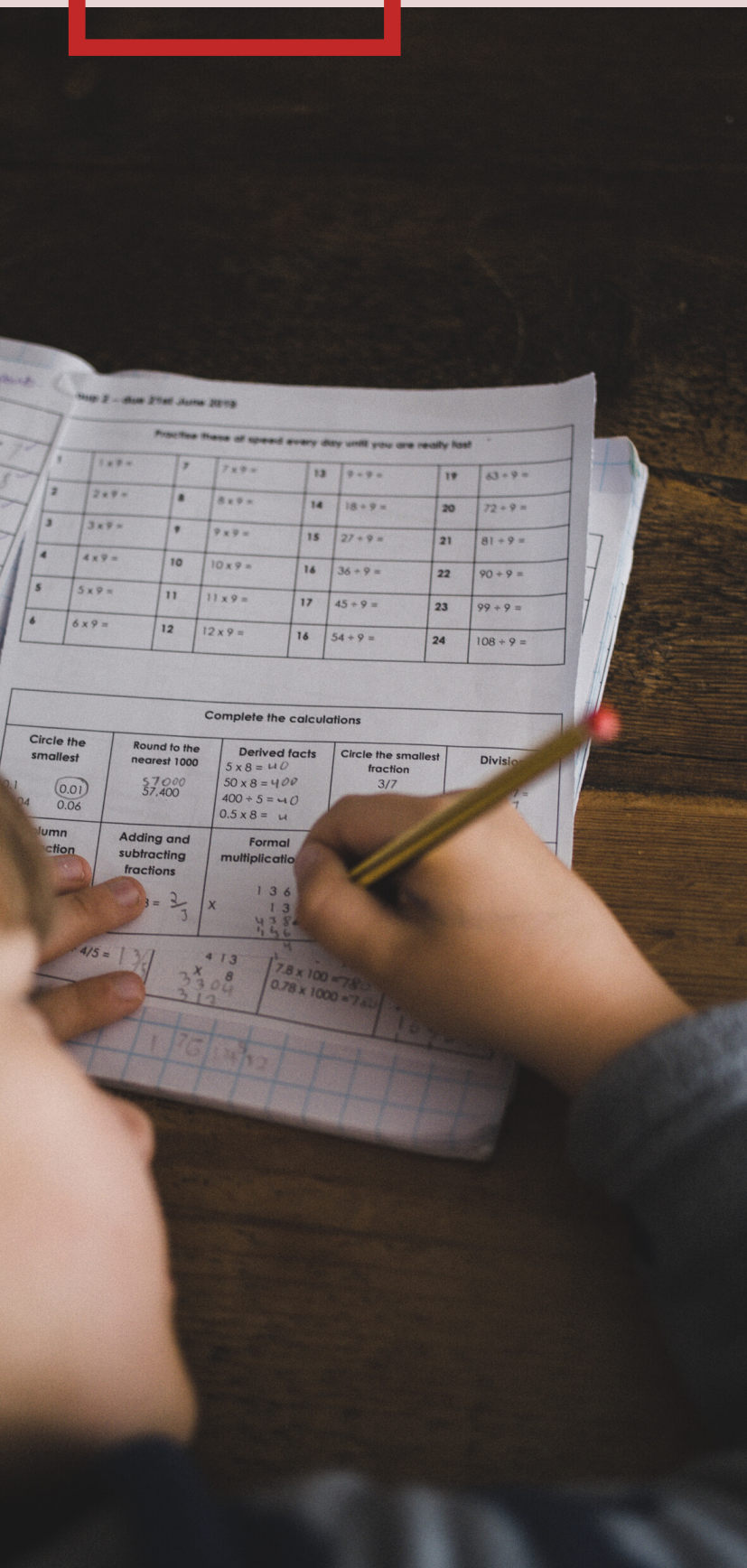
05

FINANCIERING

PAG.07

06

BRONNEN

INTRODUCTIE

01

OVER HET PROJECT

"Beschermt sociaal kapitaal op schoolniveau tegen eenzaamheid bij jonge anderstalige nieuwkomers?" onderzoekt eenzaamheid bij jonge anderstalige nieuwkomers (JANs) in Vlaamse secundaire scholen met onthaalklassen. Dit project wordt uitgevoerd met de steun van het FWO (Fonds Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen) Rode Neuzen Fonds dat werd opgericht naar aanleiding van Rode Neuzen Dag. Het onderzoek wordt uitgevoerd door de onderzoeksgroep Gezondheidsbevordering van de vakgroep Volksgezondheid en Eerstelijnszorg (Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen), de onderzoeksgroep Hedera (Health and Demographic Research) van de vakgroep Sociologie (Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen) en de vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek (Faculteit Psychologie en Pedagogische wetenschappen) van de Universiteit van Gent.

“

**"BESCHERMT SOCIAAL
KAPITAAL OP
SCHOOLNIVEAU TEGEN
EENZAAMHEID BIJ JONGE
ANDERSTALIGE
NIEUWKOMERS?"**

”

Het onderzoek streeft drie doelstellingen na. Ten eerste zal de prevalentie van eenzaamheid bij JANs in kaart worden gebracht en zal er aandacht besteed worden aan migratiegerelateerde determinanten. Ten tweede zal er worden nagaan of sociaal kapitaal op schoolniveau een beschermende invloed heeft op eenzaamheid. Ten derde zal er worden gekeken naar de onderliggende mechanismen in de relatie tussen sociaal kapitaal op schoolniveau en eenzaamheid. Een algemeen inzicht in de relatie tussen eenzaamheid en sociaal kapitaal op school bij JANs, werd bereikt aan de hand van een kwantitatieve studie in secundaire scholen die onthaalonderwijs aanbieden. De vragenlijst werd getest door item per item te overlopen met een geselecteerde steekproef van leerlingen met verschillende academische capaciteiten/culturele achtergronden. Hierna werd de uiteindelijke survey bij leerlingen uit 35 Vlaamse middelbare scholen afgenomen in de periode van 10 februari tot 6 juni 2022. Bijkomend werden er vragenlijsten verspreid onder alle klassenleerkrachten en de directeurs/vervolgadviseurs om een gedetailleerder beeld te krijgen van de schoolcontext. .

02

WAAROM DIT
ONDERZOEK?WAAROM SOCIAAL
WELZIJN/EENZAAMHEID?

Volgens gegevens van Statbel [1] is het aantal immigranten in België sinds het begin van de 21e eeuw meer dan verdubbeld. Deze groep nieuw aangekomen migranten bestaat voor een aanzienlijk deel uit kinderen: in 2018 was ongeveer één op de vijf jonger dan 18 jaar [2]. Onderzoek en beleidsmakers focussen vooral op de geestelijke en lichamelijke gezondheid van JANs. Relatief minder aandacht werd besteed aan het sociale welzijn van JANs, waarvan eenzaamheid een van de belangrijkste indicatoren is [3]. Studies bewijzen echter dat eenzaamheid in de adolescentie een piek bereikt [4,5]. Bovendien is eenzaamheid onder adolescenten met een migratieachtergrond een punt van grote zorg omdat het bestaande etnische ongelijkheden op het gebied van geestelijke gezondheid, lichamelijke gezondheid en schoolprestaties erger zou kunnen maken [6,7].

“
EENZAAMHEID
BEREIKT
EEN PIEK
IN DE
ADOLESCENTIE
”

WAAROM SCHOOL
SOCIAAL KAPITAAL?

Scholen zijn aangewezen als een kritieke omgeving om de effecten van sociaal kapitaal bij adolescenten te bestuderen [8]. Dit zou met name het geval kunnen zijn voor JANs, die aan het begin van hun schoolloopbaan over het algemeen afgezonderd zijn van het reguliere onderwijs [9] en voor wie de school als brug kan fungeren tussen hun gezinsleven en hun nieuwe leven in het gastland [10]. Hoewel verschillende studies het verband tussen sociaal kapitaal op school en academische resultaten aantonen [11,12], is er weinig onderzoek gedaan naar het verband tussen sociaal kapitaal en gezondheidsresultaten, waaronder eenzaamheid [8].

DOEL- STELINGEN

03

“

DE OVERKOEPELENDE DOELSTELLING
VAN HET PROJECT IS:
INZICHT TE KRIJGEN IN DE RELATIE TUSSEN
SOCIAAL KAPITAAL OP SCHOOL EN
EENZAAMHEID ONDER JANS

”

MEER BEPAALD BEOOGT DIT PROJECT:

01

dieper inzicht te krijgen in eenzaamheid onder JANs van middelbare schoolleeftijd met aandacht voor de heterogeniteit in:

- a) land van herkomst
- b) type verblijfsvergunning
- c) huisvestingssituatie
- d) gezinssituatie

02

de potentiële bufferende rol van school sociaal kapitaal op eenzaamheid in de adolescentie te onderzoeken bij JANs die worden geplaatst in voorbereidende klassen die zijn afgescheiden van het reguliere onderwijs en de modererende rol van sociaal kapitaal op eenzaamheid te onderzoeken

04

ONDERZOEKS- VRAGEN

OM DEZE DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN
ZOEKT HET PROJECT EEN ANTWOORD OP
VOLGENDE VRAGEN:

01

- *Wat zijn de prevalentiecijfers van sociale en emotionele eenzaamheid onder JANs?*
- *Komt emotionele eenzaamheid vaker voor dan sociale eenzaamheid, of omgekeerd?*
- *Komen emotionele en sociale eenzaamheid vaker voor bij JANs dan bij autochtone adolescenten?*

02

- *Zijn ervaringen van sociale en emotionele eenzaamheid onder JANs afhankelijk van migratiegerelateerde factoren, zoals land van herkomst, type verblijfsvergunning, huisvestingssituatie en gezinssituatie?*

03

- *Houdt sociaal kapitaal van de school verband met sociale en emotionele eenzaamheid bij JANs?*
- *In welke mate zijn de verschillende vormen van sociaal kapitaal van de school van belang?*

04

- *In hoeverre modereert sociaal kapitaal op school de effecten van migratiegerelateerde factoren (d.w.z. de effecten van het land van herkomst, het type verblijfsvergunning, de huisvestingssituatie en de gezinssituatie) op sociale en emotionele eenzaamheid?*

FINANCIERING

HET FWO EN HET RODE NEUZEN FONDS

05

In het kader van de Rode Neuzen Dag in 2021 stelde het FWO een toelage ter beschikking ter ondersteuning van onderzoeksprojecten rond het thema *“weerbaarheid voor jongeren op mentaal, sociaal én fysiek vlak met focus op projecten binnen een schoolomgeving”*. Het huidige project werd ondersteund door dit fonds gezien dit onderzoek gericht is op het genereren van nieuwe kennis die kan bijdragen aan de ontwikkeling van hulpmiddelen om scholen, leerkrachten of lerarenopleidingen in staat te stellen om het sociaal welzijn van jongeren te verbeteren.

**HET ONDERZOEK
WORDT
GEFINANCIERD DOOR
HET RODE NEUZEN
FONDS, SAMEN MET
HET FONDS
WETENSCHAPPELIJK
ONDERZOEK
VLAANDEREN (FWO).**

HET FWO

Het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO) is een Vlaamse stichting van Openbaar Nut die al meer dan 90 jaar lang onderzoek stimuleert en ondersteunt door financiële steun te bieden. Bovendien stimuleert en ondersteunt het fonds ook internationale samenwerking en mobiliteit om excellent onderzoek te realiseren. Voor meer informatie over het FWO kunnen jullie terecht op de volgende website:

<https://www.fwo.be/>

RODE NEUZEN FONDS

Het Rode Neuzen Fonds heeft als doel steun te bieden aan projecten voor de mentale gezondheid van kinderen en jongeren in Vlaanderen. Dit fonds werd opgericht bij de Koning Boudewijnstichting om de opbrengsten van de benefietactie Rode Neuzen Dag te beheren. Rode Neuzen Dag is een samenwerking tussen VTM, Q-Music, HLN en Belfius en wordt jaarlijks georganiseerd. Voor meer informatie over Rode Neuzen Dag kunnen jullie terecht op de volgende website:

<https://www.rodeneuzendag.be/>

10

BRONNEN

1. Statbel:
<https://statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking/migraties#figures>.
2. Noppe J, Vanweddigen M, Doyen G, Stuyck K, Feys Y, Buyschaert P. Vlaamse Migratie- en Integratiemonitor. Brussel: Agentschap Binnenlands Bestuur; 2018.
3. De Jong Gierveld J, Van Tilburg T. A 6-item scale for overall, emotional, and social loneliness: Confirmatory tests on survey data. *Research on aging* 2006;28:582-598.
4. Qualter P, Vanhalst J, Harris R, et al. Loneliness across the life span. *Perspectives on Psychological Science* 2015;10:250-264.
5. Luhmann M, Hawkley LC. Age differences in loneliness from late adolescence to oldest old age. *Developmental psychology* 2016;52:943-959.
6. Benner AD. Latino adolescents' loneliness, academic performance, and the buffering nature of friendships. *Journal of Youth and Adolescence* 2011;40:556-567.
7. Heinrich LM, Gullone E. The clinical significance of loneliness: A literature review. *Clinical psychology review* 2006;26:695-718.
8. Virtanen M, Ervasti J, Oksanen T, Kivimäki M, Vahtera J. Social capital in schools. In: Kawachi I, Takao S, Subramanian SV, editors. *Global perspectives on social capital and health*. New York: Springer, 2013:65-85.
9. Kemper R, Bradt L, Keygnaert I, Pulinx R, Van Avermaet P, Derluyn I. Separating newcomers: pragmatism or ideology? Schools' responses to newly arrived migrants in Flanders. *International Journal of Inclusive Education* 2020:1-20.
10. Gärdegård A, Hadnagy J. School-a basis for successful inclusion: Newly arrived children and young people in the Nordic countries. Stockholm: Nordic Welfare Centre; 2018.
11. Van Houtte M, Stevens PA. School ethnic composition and students' integration outside and inside schools in Belgium. *Sociology of Education* 2009;82:217-239.
12. Demanet J, Van Houtte M. School belonging and school misconduct: The differing role of teacher and peer attachment. *Journal of Youth and Adolescence* 2012;41:499-514.

CONTACT

© <https://radiovisie.eu/wp-content/uploads/2019/11/RodeNeuzenDag-bollen.jpg>

CONTACT

Vakgroep Volksgezondheid en Eerstelijnszorg & Vakgroep Sociologie
Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen & Faculteit Politieke
en Sociale Wetenschappen
Universiteit Gent

Hebben jullie nog vragen over het rapport? Neem dan gerust contact op met ons!

CONTACTPERSOON:

Dra. Sarah Devos (UGent)

E-mail: Sarah.Devos@UGent.be

HET ONDERZOEKSTEAM

• PROMOTOREN:

Prof. dr. Benedicte Deforche (UGent)

Prof. dr. Piet Bracke (UGent)

Prof. dr. Ilse Derluyn (UGent)

• CONTACTPERSOON:

Dra. Sarah Devos

E-mail: Sarah.Devos@UGent.be

Telefoonnummer: +32 (0) 468 02 86 47

• ONDERZOEKERS & COÖRDINATIE:

Dr. Katrijn Delaruelle (UGent)

Dra. Sarah Devos (UGent)